Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Riyaziyyat və Mexanika İnstitutu

Elmi –texniki informasiya şöbəsinin 2017 ci il fəaliyyəti haqqında

Hesabat

Elmi-texniki informasiya şöbəsinin 6 nəfər işçisi var:

1. **Prof. R.M. Aslanov- şöbə müdiri**
2. **Musayeva Təranə- mühəndis-proqramlaşdırıcı**
3. **Nəcəfova Pərvanə - mühəndis-proqramlaşdırıcı**
4. **Ağakişiyeva Nərminə- mühəndis**
5. **Bayramova Esmira- mühəndis (analıq məzuniyyətində)**
6. **Mövsumova Aytən – böyük laborant**

Hesabat dövründə şöbədə aşağıdaki işlər görülmüşdür:

Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun əməkdaşlarının elmi işlərinin kataloquna 153 məqalənin kartları yerləşdirilib, o cümlədən yerli və xaricdə çap olunmuş məqalələr, tezislər, kitab və monografiya. Şöbəyə daxıl olmuş 14 dissertasiya (6 doktorluq və 8 namizədlik) avtoreferatlar kataloqa yerləşdirilmişdir.

Şöbənin işçiləri Ağakişiyeva Nərminə , Musayeva Təranə və "Beynəlxalq əlaqələr" şöbəsinin işçisi Məhərrəmova Xumar Z.İ. Xəlilovun "Основы функционального анализа" kitabının ikinci nəşrinin Moskva şəhərində yenidən çapa hazırlanma işində (kimpyuterdə yığılması) yaxından iştrak etmişlər. Ağakişiyeva Nərminə və Musayeva Təranə şöbənin tapşırıqna əsasən tərcümə və kompyuter işlərini icra etmişlər.

N.Tusinin, K.F. Gaussun, J.L.Dalamberin, Z.İ. Xəlilovun elmi irsinin tədqiqi ilə məşqul olmuş, bundan əlavə heç tədqiq olunmayan əlyazmalara müraciət edilmişdir, o baxımından Ağali Qasımovun "Elmi hesab" kitabı Tiflis 1894,

Hacı Səməd bəyin "Rəhpəri cəbr" 1-ci hissə, Bakı 1919, göstərmək olar.

Ağali Qasımovun "Elmi hesab " kitabı ərəb əlifbası ilə azərbaycan dilində yazılmışdır, bu kitab latın qrafikasına çevrilmişdir. Z.İ. Xəlilovun "Основы функционального анализа" kitabı Moskva şəhərində çap olunmaq üçün ikinci nəşrə hazırlanmışdır. Kitabın sonunda Z.İ. Xəlilovun həyat və fəaliyyəti, aldığı nəticələr geniş şəkildə təsvir edilmişdir (müəlliflər prof. M.D. Mərdanov, prof. R.M. Aslanov, prof. A.R. Əliyev) bundan əlavə kitaba Zaid Xəlilovun əsərlərinin siyahısı daxil edilmişdir. Kitab Moskva şəhərində"URSS" nəşriyyatında çap

olunacaqdır. Gələcəkdə muasir riyaziyyatın sələfləri silsiləsindən elmi tədqiqat işləri davam etdiriləcək və dərinləşəcəkdir.

Bu nəticələri əhatə edən aşağıdakı konfranslarda çıxışlar edilmiş və məqalələr çap olunmuşdur.

RMİ AMEA- nın qərarına əsasən 12 – 22 fevral 2017-ci il Vologda və Moskva şəhərinə ezam olunmuşam. Ezamiyyətin məqsədi 16 – 18 fevral 2017- cı ildə Vologda Dövlət Universitetinın bazası əsasında P.A. Lariçevin 125 - illiyinə həsr olunmuş II –ci beynəlxalq elmi-praktik konfransında «Задачи в обучении математике, физике и информатике: теория, опыт, инновации» iştirak etmişəm.

16 fevral 2017 –ci ildə konfransın plenar iclasında «О книге «Задачник по арифметике» композитора Узеира Гаджибекова» adlı məruzə ilə çıxış etmişəm. Bundan əlavə onu da qeyd edim ki, mənim bu konfransın sədr müavini kimi konfransın təşkili və aparılmasında yaxından fəaliyyətim olub. Plenar iclasda konfrans iştirakçılarını AMEA –nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun «Xəbərlər» fizika-mexanika və riyaziyyat seriyasi, «Proceedings» və «Azerbaijan journal of mathematics» jurnalları ilə tanış etmişəm. Jurnallara konfrans iştirakçıları böyük marağ göstərmişlər. Təşkilat komitəsinin dəvəti ilə 17 fevral tarixdə Vologda orta məktəb müəllimlərinin qarşısında Ü. Hacıbəyovun «Hesab» kitabı haqqında çıxış etmişəm. Konfrans iştirakçıları üçün çox maraqlı idi ki, Azərbaycan bəstəkarı Ü. Hacıbəyov 110-il bundan əvvəl azərbaycan dilində ibtidai siniflər üçün «Hesab məsələləri» kitabını yazmışdır. Mərüzə zamanı və mərüzədən sonra konfrans iştirakçıları Ü.Hacıbəyov və onun «Hesab» kitabı haqqında maraqlı suallar verirdilər. 16 və 17 fevral tarıxində etdiyim mərüzədə «Hesab» kitabı ilə yanaşı Ü.Hacıbəyovun «Leyli və Məcnun», «Köroğlu» və «Arazbarı» simfonik muğamından kiçik fraqment səsləndirildi. Məruzə çox yüksək səviyyədə qarşılandı. Konfrans zamanı müxtəlif seksiyalarda riyaziyyat və təhsil sistemi ilə bağlı müxtəlif disskusiyalarda fəal iştirak etmişəm. Konfrans yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdur. Konfransın plenar iclasında İnstitutun rektoru, texniki elmləri doktoru,professor Leonid İvanoviç Sokolov geniş çıxış etdi. Vologda Dövlət Universitetinın kitabxanasına RMİ-nin «Xəbərlər» fizika-mexanika və riyaziyyat seriyasi, «Proceedings» və «Azerbaijan Journal of Mathematics» jurnalları və M. C. Mərdanov, R. M.Aslanov «Предшественники современной математики Азербайджана».Москва, Прометей, 2016.- 516 стр., Асланов Р.М.,Беляева Е.В., Кузина Н.Г.,Столярова И.В. «Педагоги современности в области математики информатики» Ульяновск: издательство «Человеческий фактор» 2016, 644 стр., kitablarını hədiyyə vermişəm.

RMİ-nin direktoru, prof. M.C. Mərdənovun tövsiyəsinə əsasən Vologda Dövlət Universiteti(Вологодский государственный университет(Vologda şəh. Rusiya)) , M.V. Lomonosov adına Şimal Arktik Federal Universiteti (Северный арктический федеральный университет (Arxangelsk şəh., Rusiya)), Pitirim Sorokin adına Sıktıvkar Dövlət Universiteti (Sıktıvkar şəh., Rusiya) və AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutu arasında əməkdaşlığa dair memorandumun bağlanması işində fəal iştirak etmişəm. Hal-hazırda müqavilə bağlanmışdır. 20 fevral 2017 –ci il Moskva şəhərində «Prometey» nəşriyyatında olmuşam M. C. Mərdanov, R. M.Aslanov «Предшественники современной математики Азербайджана» adlı kitabın əlavə nəşri və yayılması üçün müvafiq müqavilə bağlamışam. Moskvada olduğum müddətdə mənim həmmüəllif olduğum «Высшая математика» (задачник), часть 5.1, 2017, 328 səh. kitabı (həmmüəlliflər: A.İ. Nijnikov, A.A. Muxanova, S.A. Muxanov, T.R. Muradov) Moskvada OOO «Prondo» nəşriyyatında çapın tamamlanma işlərini başa çatdırmışam.

RMİ AMEA- nın qərarına əsasən 23 – 30 aprel 2017-ci il Tolyatti şəhərinin, Tolyatti Dövlət Universitetində ezamiyyətdə olmuşam. Ezamiyyətin məqsədi 23 – 30 aprel 2017- cı ildə Tolyatti Dövlət Universitetinın bazası əsasında keçirilimiş «Математика. Образование. Культура»(к 240-летию со дня рождения Карла Гаусса) VIII –ci Beynəlxalq elmi konfransın plenar iclasında «Научное наследие Карла Фридриха Гаусса в развитии современной математики» (müəlliflər M.C. Mərdanov, R.M. Aslanov) adlı məruzə ilə çıxış etmişəm. Plenar iclasda konfrans iştirakçılarını AMEA –nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun «Xəbərlər» fizika-mexanika və riyaziyyat seriyasi, «Proceedings» və «Azerbaijan Journal of Mathematics» jurnalları ilə tanış etmişəm. Jurnallara konfrans iştirakçıları böyük maraq göstərmişlər. Məruzə çox yüksək səviyyədə qarşılandı. Konfrans zamanı müxtəlif seksiyalarda riyaziyyat və təhsil sistemi ilə bağlı müxtəlif disskusiyalarda fəal iştirak etmişəm. Bundan əlavə Beynəlxalq konfrans çərçivəsində aspirantların , maqistrantların və tələbələrin müsabiqəyə təqdim etdikləri işləri ilə tanış olmuşam və aspirantların «Mənim dissertasiyam» müsabiqəsinin jüri heyətinin üzvü olmuşam. Konfrans yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdur. Mənim rəhbərlik etdiyim İ.N. Ulyanov adına Ulyanov Dövlət Universitetinin 4-cü kurs tələbəsi Zelimova Albina Raşıdovna «Mənim elmi işim» müsabiqəsində iştirak etmiş və 2-ci dərəcəli diploma layıq qörülmüşdür. «Mənim dissertasiyam» müsabiqəsində jüri heyətində fəaliyyətim institut rəhbərliyi tərəfindən təşəkkürlə qiymətləndirilmişdir.

Tolyatti Dövlət Universitetinın kitabxanasına RMİ-nin «Proceedings»jurnalı və M. C. Mərdanov, R. M.Aslanov «Предшественники современной математики Азербайджана» - Москва «Прометей», 2016, .- 516 стр., Асланов Р.М., А.И. Нижников, А.А. Муханова, С.А. Муханов, Т. Р.Мурадов «Высшая

математика» (задачник), книга из пяти частей, часть 5.1. Москва, издательство ООО «Прондо», 2017, 328 стр. kitablarını hədiyyə vermişəm. Bundan əlavə konfransda iştirak edən Gettingen Universitetinin professoru Lefeld Vernerin xahişinə əsasən M. C. Mərdanov, R. M.Aslanov «Предшественники современной математики Азербайджана» - Москва «Прометей», 2016,-516 стр. kitabı Georg Avgust adına Gettingen Universitetinin kitabxanasına və professor Antoniy Pardalonun (Polşa) xahişinə əsasən M. C. Mərdanov, R. M.Aslanov «Предшественники современной математики Азербайджана» - Москва «Прометей», 2016 – 516 стр. kitabı onun işlədiyi institutun kitabxanasına hədiyyə vermişəm. Hər iki kitabxana məlumat verib ki, kitablar göstərilən kitabxanaya daxil olub və kitaba görə öz minnədarlığını bildirirlər.

Tolyatti Dövlət Universiteti mənim elmi - pedaqoji fəaliyyətimi və TDU ilə sıx əməkdaşlığımı, ali riyazi təhsilin səmərəli inkişafı sayəsində fəaliyyətimi nəzərə alaraq rektorluğun Fəxri Fərmanı ilə təltıf olunmuşam.

RMİ AMEA- nın qərarına əsasən 16 – 25 oktyabr 2017-ci il Kazan şəhərinin, Kazan Federal Universitetində ezamiyyətdə olmuşam. Ezamiyyətin məqsədi 18 – 22 oktyabr 2017- cı ildə Kazan Federal Universitetının bazası əsasında keçirilimiş görkəmli rus riyaziyyatçı N.İ. Lobaçevskiyə həsr olunmuş «Н. И. Лобачевский и математическое образование в России» adlı Beynəlxalq riyazi təhsil forumun plenar iclasında «Роль Насираддина Туси в развитии математики» (müəlliflər M.C. Mərdanov, R.M. Aslanov) adlı məruzə ilə çıxış etmişəm. Məruzə çox yüksək səviyyədə qarşılandı. Beynəlxalq forumun yekün rezümesində M.C. Mərdanovun, R.M. Aslanovun məruzəsi qeyd eilmiş və təşkilat komitəsi tərəfindən bu məruzəyə görə və konfransda fəal iştirakıma görə mənə təşəkkür məktubu verilib.

Konfrans zamanı müxtəlif seksiyalarda riyaziyyat və təhsil sistemi ilə bağlı və dəyirmi stolda fəal iştirak etmişəm. Bundan əlavə ezamiyyət vaxtı Kazan Universitetinin Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun Riyazi analiz (Tatarstan EA müxbir üzvü, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, prof. Nasirov S.R.), Cəbr və riyazi məntiq kafedraların (Tatarstan EA akademiki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Arslanov M.M.) müdirləri ilə fənlərin tədrisinə və yeni dərs vəsaitləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmışam. Kazan Dövlət Universitetinin kitabxanası (eyni zamanda əlyazmalar fondu, 18 okytabr 2017-ci il) olmuş və Riyaziyyat Mexanika İnstituuna 3 kitab (Р.М. Асланов , Муханова А.А., Муханов С.А., Нижников А.И., Мурадов Т.Р.), Высшая математика» (задачник) ч.5.1, Москва, издательство ООО «Прондо», 2017, 328с. Р.М. Асланов, Н.Г. Кузина, И.В. Столярова «Педагоги математики» Историко-математические очерки . Москва, издательство «Прометей», 2015, 562 стр. Р.М. Асланов, Е.В. Беляева,

Т.Х. Гасанова «Женщины математики России и Азербайджана» Историко-математические очерки под общей редакцией Асланова Р.М, Москва, издательство «Прометей», 2016, 307 стр.) və Bakı haqqinda albom hədiyyə vermişəm.

22-25 oktyabr 2017-ci il tarixində Moskva şəhərində "URSS" nəşriyyatında olmuşam . AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun tapşırığına əsasən Z.İ. Xəlilovun "Основы функционального анализа" Баку, АГУ 1949, kitabının Moskva şəhərində ikinci nəşrinin çapına dair lazımı sənədləri hazırlanması işlərini yerinə yetirmişəm. Bundan əlavə Moskva Pedaqoji Dövlət Universitetində namizədlik dissertasiyasını müdafiyə edəcək mənim keçmiş aspirantım O.Q. İqnatovanın müdafiəsi ilə bağlı sənədlərin hazırlanmasına məsləhət vermişəm. Dissertasiya müdafiyəyə təqdim edilmişdir.

İştirak etdiyim hər bir konfransdan sonra RMİ –nin Elmi Şurasında və Ümuminstitut seminarında məlumat vermişəm.

R.M. Aslanov 2017-ci ildən Pitirim Sorokin adına Sıktıvkar Dövlət universitetinin «Вестник Сыктывкарского университета. Серия 1. Математика. Механика. Информатика»adlı jurnalının redaksiya heyətinin üzvüdür. Sıktıvkar şəh., Rusiya.

R.M. Aslanov "Optimal idarəetmə" şöbənin müdiri AMEA-nın müxbir üzvü, prof. Mardanov M.D., BDU-nun "Ali riyaziyyat" kafedrasının müdir muavini İsayeva S.E. ilə birlikdə "Ali riyaziyyat" (qeyri riyaziyyat fakültələrin tələbələri üçün) kitabının birinci variantını tamamlamışlar. Bu iş sürətlə davam etdirilir. Kitabın 2017-2018 tədris ilinin sonuna çapa verilməsi nəzərdə tutulur.

Elmi-Texniki İnformasiya şöbəsinin hesabat dövründə nəşr olunan kitab və məqalələri: Dərs vəsaiti

1. Асланов Р.М. «Высшая математика» (задачник), (учебное пособие с грифом УМО), книга из пяти частей, часть 5.1, Москва ООО «Прондо» 2017, 328 стр.. (соавторы: А.И. Нижников, А.А. Муханова , С.А. Муханов, Т.Р. Мурадов)

Məgalələr

2. Асланов Р.М. О книге «Задачник по арифметике» композитора Узеира Гаджибекова, - материалы II Международной научно-

практической конференции «Задачи в обучении математике, физике и информатике: теория, опыт, инновации» посвящённой 125-летию П.А. Ларичева, // М-во обр. и науки РФ; Вологод.гос.ун-т; Вологод. Отд.науч.-метод.совета по матем.; Яросл.гос.пед.ун-т. им.К.Д. Ушинского.- Вологда: ИП Кисилёв А.В., 2017.- стр. 37-43

3. Асланов Р.М. «Научное наследие Карла Фридриха Гаусса в развитии современной математики (к 240-летию со дня рождения)» // Математика и математическое образование: сборник трудов VIII Международной научной конференции «Математика. Образование. Культура» (к 240-летию со дня рождения Карла Фридриха Гаусса), 26-29 апреля 2017 года, Россия, г. Тольятти/ под общ. Ред. Р.А. Утеевой.- Тольятти: Изд-во ТГУ, 2017.- стр.6-15. (соавтор Марданов М.Д.)
4. Асланов Р.М. Математическое образование конца XIX – начала XX века в Азербайджане // Международная научно - практическая конференция «Физико-математическое образование: Цели, достижения и перспективы» Минск, БГПУ им. М.Танка, 10-13 мая 2017 г., стр. 5-7(соавтор Марданов М.Д.)
5. Асланов Р.М. О книге «Предшественники современной математики Азербайджана»// Вестник Елецкого государственного университета им И.А. Бунина.- Вып. 38: Серия «Педагогика» (История и теория математического образования). – Елец: ЕГУ им. И.А. Бунина, 2017. стр. 10-14 (соавтор М.Д. Марданов)
6. Асланов Р.М. Из истории развития математики в Азербайджане// Материалы Международной научной конференции «Теоретические и прикладные проблемы математики», Сумгаитский государственный университет, Институт математики и механики НАН Азербайджана, 25-26 мая 2017 год, Сумгаит 2017, Азербайджан, стр. 8-12 (соавторы: М.Д. Марданов, Т.Х. Гасанова)
7. Асланов Р.М. Научное наследие Кошкара Теймур оглы Ахмедова в развитии современной математики Азербайджана (к 100 летию со дня рождения) Continuum. Математика. Информатика. Образование Выпуск № 2 (6)/ Елец 2017, стр. 85-97 (соавторы Марданов М.Д., Гасанова Т.Х.)
8. Асланов Р.М. Электронное обучение и его роль в преподавании математических дисциплин в педагогическом ВУЗе//Современные образовательные Web-технологии в системе школьной и профессиональной подготовки: сборник статей участников Международной научно-практической конференции (25-27 мая 2017

г.) / Арзамасский филиал ННГУ. – Арзамас: Арзамаский филиал ННГУ, 2017. – стр.361- 364 (соавтор О.Г. Игнатова)

9. Асланов Р.М. Азербайджан в контексте мировой математики// «Международные Колмогоровские чтения- XIV», посвящённые 100-летию профессора З.А. Скопеца (г. Коряжма, 12-15 сентября 2017г.) / Науч. Ред. И.В. Кузнецова, Е.И. Смирнов, С.А. Тихомиров, отв. Ред. С.В. Напалков; Филиал САФУ в г. Коряжме, ЯГПУ, Арзамасский филиал ННГУ.- Коряжма: ООО «Редакция газеты «Успешная»», 2017.- 247с. стр. 139-147

10. Р.М. Асланов Роль Насираддина Туси в развитии математического образования «Н.И.Лобачевский и математическое образование в России» İFME – 2017, Казань, 18-22 октября 2017 г.,том 1, стр.21-28.(соавтор Марданов М.Д.)

11. Р.М. Асланов Роль Жан Лерон Даламбера в развитии современной математики и механики (к 300-летию со дня рождения) // Математическое моделирование в экономике, управлении и образовании: сборник научных статей по материалам III Международной научно-практической конференции / под реакцией Дробышевой И.В., Дробышева Ю.А. – Москва: Издательство ООО ”ТРП”, 2017, стр.190-198 (соавтор Марданов М.Д.)

12. Р.М. Асланов Нравственные взгляды в трудах Насираддина Туси // Математическое моделирование в экономике, управлении и образовании: сборник научных статей по материалам III Международной научно-практической конференции / под реакцией Дробышевой И.В., Дробышева Ю.А. – Москва: Издательство ООО ”ТРП”, 2017, стр.105-115 (соавтор Гасанова Т.Х.)

13. А.Х. Мовсумова Гордость азербайджанского народа //Математическое моделирование в экономике, управлении и образовании: сборник научных статей по материалам III Международной научно-практической конференции / под реакцией Дробышевой И.В., Дробышева Ю.А. – Москва: Издательство ООО ”ТРП”, 2017, стр.198-203

14. Р.М. Асланов О магистратуре // International Conference “Modern problems of Mathematics and Mechanics” dedicated to the 80-th anniversary of academician Akif Gadjiev (в печати)

15. А.Х.Мовсумова Л.Н. Толстой и его арифметика// International Conference “Modern problems of Mathematics and Mechanics” dedicated to the 80-th anniversary of academician Akif Gadjiev (в печати)

Ramiz Aslanov aşağdakı doktorluq dissertasiyaların avtoreferatına rəy vermişdi.

1. Елецкий государственный университет им. И.А. Бунина - Игнатушина Инесса Васильевна «Становление и развитие дифференциальной геометрии как учебной дисциплины в системе отечественного высшего математического образования». Диссертационный совет Д. 212.059.02 (г. Елецк, Россия)
2. Институт стратегии развития образования Российской академии образования - Перминов Евгений Александрович
   «Реализация межпредметных связей математики и информатики в подготовке студентов педагогических направлений на основе дискретной математики» Диссертационный совет Д 008.013.03 (г. Москва, Россия) .

Elmi-Texniki İnformasiya şöbəsi 2017-ci il iş planını tam icra etmişdir.

14.11.2017

Elmi texniki informasiya şöbəsinin müdiri **prof. Ramiz Aslanov**